

Almanach

Paas det Aar

Efter vor Frelseris Jesu Christi Fødsel

M. DC. L.

Beregnet efter Planeternes Løb

Så Elevationem, poli, gr. 55. min.

43. under hvilken Kløbenhaffn

ligger/

217

GISELRO ENARIO ISLANDO,

Mathematicum Studio.

Cum Privileg. S. R. Maj.

Printet i Kløbenhaffn/ Af M. Schler

Morgan/ Acad. Typegraph.

Det Aar efter vor Frelseris Jesu
Christi naaderige Fødsel

1650.

Et

Sra Verdens Skabning	5617
Sra høyloftig Konnings Frederici I. død	62
Sra høyloftig Konnings Christiani 4. fødsel	72
Sra vorts naadigste Konnings Frederici III. Fødsel	41
Gylde Tallet	17
Solens Circkel	7
Rommer Tallet	3
Sandgas Bogstaf	2
Epicten	9
Imellem Juul oc Fastelaffn ere 3	Vger oc
	3 Dage.

De andre Fester/ baade rørlige oc nrørlige/
findis antegnede paa denne Dag udi
Maanedens. UNIVERSITATIS
HAUNIENSIS

De Segns Naafne/ som findes
i denne Almanach.

Uy Maane.	De 12. Dage.
1 Første Qvarter.	Vedex/
2 Suld Maane.	Tue/
3 Sidste Qvarter.	Torsling/
4 Godt bad. oc Kop.	Krabbe/
5 Godt Nareladen.	Løve/
6 Dydalt Nareladen.	Jomfru/
7. Fornmiddag.	Vecten/
8. Eftermiddag.	Scorpion/
9. Halsg.	Skytten/
10. Kloften.	Steenbücken/
11. minut.	Vandmand/
De 7. Planeter.	Fisken.
Saturnus/	Jupiter/
Jupiter/	Mars/
Mars/	Soel/
Soel/	Venus/
Venus/	Mercurius/
Mercurius/	Luna.
Luna.	

De 12. Dage
 Vedex/
 Tue/
 Torsling/
 Krabbe/
 Løve/
 Jomfru/
 Vecten/
 Scorpion/
 Skytten/
 Steenbücken/
 Vandmand/
 Fisken.
 Jupiter/
 Mars/
 Soel/
 Venus/
 Mercurius/
 Luna.

Om Christi Omstærelse / Luc. 2.
 1 a Nylmar. 8 □ 7 8 h ♀ Cop 8 /
 Gud gifue os et fredeligt oc (25. ned 3 /
 lycksaligt Aar. (35.
 2 b Abel. 8 * 7 ♀ Folt
 3 c Enoch / El. II 1478 Sinec.
 4 d Mattheus. II Δ 7 blæst
 5 e Simeon. II 8 8 / 9 i 8
 Der Jesus var fød / Matth. 2.
 6 a 3. Kong. 8 Δ 7 / 8 ♀
 7 g Knud. 8 F. 8 m. 52. e. Cop 8 /
 8 a Erhard. 8 □ 7 / 15. ned 3 / 45.
 9 b Juliannus 8 F. 5 / m. 12. e. 8
 10 c Paul. 8. II * 7 / Δ 8. ybestan.
 11 d Hyginus II Δ 8 7 ♀ ♀ dig.
 12 e Isidorus II □ 8 Cop 8 / 5. ned 3 / 53
 Der Jesus var 12 Aar gammel / Luc. 2.
 13 a Epiph. II 20 dag Juel □ ♀
 14 g Felix II Δ 8 / □ ♀ / Δ 7. Elart
 15 a Mauritius M F. 5. m. 8f. 8 7 /
 Marcket i Densce / Lauholm oc Viborg. (* ♀

Spolt /

Opve

16 b Marcellus M □ 7 / * 8
 17 c Antonius II Dperig. □ 7 / Δ 8
 18 d Prisca II 8 h / * 7. mildere lust
 19 c Martha II * 7 ♀
 Om det Bryllup i Cans / Joha. 2.
 20 a 2 Epiph. II 8 Sab. Seb. 8 ♀
 21 g Agneta III 8. 11 / 10. e. □ 7 / 8 ♀
 22 a Vincentius III Δ 8
 23 b Emerent. X Δ 7 / 8 ♀. □ 8 storm
 24 c Timotheus X □ 8 / 7 1 X (yvet.
 25 d Pov. omv. Y * 8 ♀ ♀
 26 e Polycarpus V * 8 Cop 7 / 9. ned 4 /
 Om den Spedalske / Matth. 8. (21.
 27 a Epiph. Y * 8 / □ ♀.
 28 g Eugenius 8 8 7 / * 7
 29 a Valerius 8 F. 0 / m. 55. e. 8 1 7
 30 b Adelgund. II 8 eeld. storm met sree
 31 c Vigilus II 8 7 8 Δ 8 ♀

Krodt /

Krodt

Krodt /

Februarius *Blidemaaney*

- 1 d Brigitta II ♂ h / Δ ♀ . Op 7/261
 2 e *Hyndel* ♂ Δ 7 / Δ ♀ Δ h
 3 f Jesus gick i Skibet / Matt. 8. (ned 4 34)
 4 g Veronica ♀ ♂ f / Snee.
 5 a Agatha ♀ □ 7 / ♂ ♀ Δ 7
 6 b Dorothea ♀ . f. d. m. 39. e. mildere
 * h □ 7 . Op 7/15. ned 4/45
 7 c Richart m ♀ ♂ 7 / ♂ ♀
 8 d Corintha m ♀ ♂ 7 . m. 32. f. □ h
 9 e Apollonia ♀ Δ ♀ Δ 7
 10 Om Arbejderne udi Ving. Matt. 20.
 11 g Euphrosin. m ♂ 7 . f. d. e. snee
 12 a Severinus m Δ 7 / □ ♀ Δ 7
 13 b Agabus m f. i. m. 23 e.
 14 c Valentin. m ♂ h / □ 7 / □ 7 d. a.
 15 d Feustinus h * 7 tempereret.
 16 e Juliana h * 7 Δ 7
 Op 6. 52. ned 5. 8

Opboff

Opboff

Hafver *Blidemaaney* XXVIII. Dage

- Om de fire slage Sæd / Luc. 8.
 17 g Seraph. m Δ 7 / Δ 7
 18 g Konstant. m □ 7 snee / Fald regn
 19 a Susanna m Δ 7 / ♂ ♀
 20 b Eucharis X . f. 12. Middagen
 21 c Aurentius X □ h / ♂ 7 / ♂ ♀
 22 d Peder V . Op 6/40. ned 3/20
 23 e Serenus V * h □ h
 Om Christi Daab / Matth. 3.
 24 f Ursing. ♂ f. d. e. Taage
 25 g Victorin ♂ + Op 6/31. ned 1/29.
 26 h v. d. e. s. d. ♂ . p. 5. l. u. g. f. e. c.
 27 b Feonsd. II □ ♀ / * 7 Folt
 28 c Macarius II) f. 10. m. 15 f. ♂ h
 Op 6/24. ned 5/36.

Opboff

- 1 d Albinus ☉ □ ♂ / Δ ♀ Δ ♀ ♀ *
- 2 e Simplicius ☉ Δ ♀ mild regn
- ☉ Jesus frētis aff Dieffen/ Matth. 4.
- 3 f Invocavit ☉ Δ ♂
- 4 g Alexand. ☉ □ ♀ / Δ ♀ □ ○ ☉ ♀ ♀ V den
- 5 a Eusebius ☉ * h ☉ op 6/12. ned 7/
- Marcket i Christiania/ Esvanger. Kolt/ 48
- 6 b Victorin. ♀ * ♀. ☉ retro. * fuctig
- 7 c Perpetua ♀ □ h / ♂ ♀
- 8 d Pontius ☉ ☉ E. i/ m. 36. f. ubestan.
- 9 e Prudentia ☉ Δ h dig.
- ☉ Om den Cananeiske Qvinde/ Matth. 15.
- 10 f Remmi M ☉ V E. 8. m. 39. f. V
- ven begyndis. Dag oc nat lige lang. ☉ ♀
- 11 g Rosina M Δ ♀ / ♂ ♀ * *
- 12 a Gregor. ☉ Δ ♂ / Δ ♀. Drenk * *
- Marcket i Lemvig. ☉ op/ 5/ 30. ned 6/ 4
- 13 b Ernestus ☉ ☉ regn
- 14 c Zacharias ☉ ☉ E. 8/ m. 40/ e. temper.
- 15 d Longinus ☉ * ♀ / □ ♂
- 16 e Cyriacus ☉ * ♀ / * ♀

- ☉ Jesus dress en Dieffel ud/ Luc. 11.
- 17 f Oculi ☉ □ ♀ / * ♂ * ♀ 1 h
- 18 g Gabriel ☉ Δ h / ♂ ♀ ☉ ♀ 1 V
- 19 a Joseph. ☉ Δ ♀ ☉ fuctig met
- 20 b Ruperus ☉ □ h / ♂ ♀ / ♂ ♀ (blast
- 21 c Benedictus ☉ ☉ op 5/ 35. ned 6/ 25.
- ☉ Sættensaney 17.
- 22 d Paulinus ☉ ☉ E. 2. m. 8. f. Klart
- 23 c Theodorg ☉ * h
- ☉ Jesus spiser 5000 Mand/ Joh. 6.
- 24 f Lacare ☉ Miffate ☉ ♀
- 25 g Mar. Deb. ☉ * ♀ * ☉
- 26 a Castulus ☉ * ♀ ☉ h ☉ plat.
- 27 b Babylas ☉ * ♂ ☉ op 5/ 21. ned 6/
- Marcket i Saadstev/ i Selkugborg/ Skielstir/
- Solkbroe. 19.
- 28 c Malchus ☉ ☉ h / □ ♀. Drenk.
- 29 d Eustachius ☉ Δ ♀ / □ ♀ ubestan.
- 30 e Quirinus ☉ ☉ E. 5. m. 30. f. □ ♀ / Δ ♀
- ☉ Jodeque ville steene Jesum Joh. 8. (dig.
- 31 ☉ Jodeca ☉ □ ♀. ☉

Aprilis

Saaremaaaret/

- 1 g Theodora Ω Δ ♀ / Δ ♂
- 2 a Mar. Reg. m * h / * z
- 3 b Christian. m
- 4 c Ambrosius m □ h / ♂ ♀
- 5 d Vincentis m tempereret.
- 6 e Xystus m Δ h. ♂ ♂. ♂ ♀ * h
- 7 Hosanna Davids Søn / Matth. 21.
- 8 g Palmar m ♂ z * h ♂ Folt
- 9 a Dionysius m Δ ♂ Dperig ♂ Fuctig
- 9 a Prochorus m □ E. i. e.
- 10 b Ezechiel m ♂ h / Δ ♂ / Δ ♀
- 11 c Sæverus m * z. □ ♀ ♂ ♂ ♀
- 12 d Langfred m □ ♂. □ ♀. ♂ ♂. ♀ ♂
- 13 e Justinus m E. 3. m. 49. f. □ z
- 14 g Paasfeedinge Δ h ♂ ♀ mildere.
- 15 g Paasfeem. X Δ z. z occid. ♂ z
- 16 g Paasfeem. X □ op 4. 16. ned 7. 24.

Forsværl

Vest / Ørbøff

Hafver

XXX.

Dage.

- 17 b Rudolph. v □ h
- 18 c Valerian v ♂ ♂
- 19 d Timoth. v * h
- 20 e Salpitiu s ♂ ♂ z / ♂ ♂
- Jesus kom igienem lichte Dæ Joh. 20.
- 21 g Augustinod. s
- 22 g Cajus m □
- 23 g Gregorius II
- 24 b Albertus II ♂ h / * z
- 25 c Marcet i Hader. Ness.
- 26 d Cletus m □ z
- 27 e Anastasius m □ z
- Jeg er en god Hyde / Joh. 10.
- 28 g Marcellus m Δ E. 9. m. 20. e. □ z varm
- 29 g Germanus m * h. * z. □ ♀. Δ ♀.
- 30 a Eutropius m * z. Δ ♂.

Gyveret

Gyveret

□ op 4. 7. ned 7. 22.

1 e Nicodemus m ♂ h ♀ ☉ op 3.22. ned 8
 ☉ Hvo som mig elsker/ Joh. 14. ☉ B
 2 s Prinsed. m ☉ h ♀ ☉ Fald
 3 s Prohem. ♀ ♂ ♀ Iperig. Regn
 4 a Progeris. ♀ ☉ f.3.m.44 f. ☉ h/* ♀
 5 b Bonifacius h ☉ ♀/☉ ♀
 6 c Benignus h ☉ ♀ Marcet i Hallorig.
 7 d Paul Bispe ☉ ♂ ☉ op 3.20. ned 8.40
 8 e Medardus ☉ ♀ ☉ h/Δ ♀
 ☉ Om Christo oc Nicodemo/ Johan. 3.
 9 s Trinitat. x ☉ ♀/Δ ♀
 10 g Onufcius x ☉ f.9.m.45.e. Δ ☉ ♀
 11 a Barnabas v ☉ h/* ♂ (hart/milt.
 ☉ f.11.m.53 f. ☉ hveit. Lengste dag
 oc forreke nat. Sommeren b. syndis.
 12 h Basildes v ☉ ♀/☉ ♀
 13 c s. Regom ♂ * h/♂ ♀ W. i Matia
 14 d Valerius ♂ * ♀ ♀ (ger/Archieb/
 15 e Vitus ♂ h ♀ ☉ ☉ ☉ ☉ ☉
 ☉ Om den rige Mand/Luc. 16. ☉ f.15.
 16 s i Trinitat. II ☉ h ☉ hveit.

Svend
 Nordbo
 Nordbo
 Nordbo

17 g Rodio II ♂ ♂ ☉ ☉ ☉ ☉
 18 a Marcus ☉ ♂ h/Δ ♀ Ward. i Ho-
 bro/Joborg/landskrone. Slangerup/ King-
 listing/ Liffed/ Trundhiem. (nys ny.
 19 b Gervasius ☉ ☉ f.o.m.2.f. Om mase
 20 c Sylveris ☉ ☉ ♀/☉ ☉ ☉ op 3. 2.
 21 d Albanus ☉ ♂ ♀ ☉ lengst ra ☉
 22 e Achattus ☉ * ♂ ☉ (ned 8.38.
 ☉ Om den store Madvere/ Luc. 14.
 23 s i Trinitat. ny * h/* ♀
 24 g S. Iohannes ny * h/* ♀
 25 a Elogius ny ☉ ♂/* ♀ mild ☉ f.11.
 26 b Joh. Paul ☉ ☉ f.7.m.7.e. ☉ h.* ♀
 Ward. i Ribe/Kallundborg/Badsted/ Svend-
 listing/Kingsted/ Timbrishavn/Audlisting/
 Hestens/ Staffanger.
 27 c 7 Sofver ☉ ♂ ♀/Δ ♀ ☉ ♀
 28 d Leo m Δ h. ☉ ♀. ☉ ♀. f.11.11.
 29 e Pet. Paul m Ward. i Hestens/ Heddinge/
 ☉ Om det fortabte Saar/Luc. 15. (Doms-
 30 s i Trinitat. ♀ Δ ♀. Δ ♀. ☉ f.11.11.

Nordbo

1 g Theobaldus † ♂ ♀ Dperi. ☉ op 3/32
 2 a Bar. Bes. J ♂ ♀ / * 2 tempereret
 3 b Cornelius J ● F. 10/28. f. (ned 8/28
 4 c Eudartus ☿ □ 2 / ♂ ♀ 2: m
 Marcket udi Nyborg/ Medelfare/ Raagertup.
 5 d Anshelmus ☿ ♂ ♀
 6 e Hector X ♂ 15. ♂ ♀ / Δ 2 ♂
 ☉ Værer barmhertige/ Luc. 6.
 7 f 2 Trinit. X ♂ ♀ retrogr. varmt
 8 g Zield Y □ ♀ / □ ♂ ☉ op 3/43.
 9 a Cyrillus Y ☾ F. 1. m. 15 e. ☿ uber
 10 b Zund A. Y ♂ ♀ / * ♂ ♀ (ned 8/19
 Marcket udi Odense/ Hering oc Saxby.
 11 c Pius ♂ * ♀ / □ ♀ * (standig
 12 d Henricus ♂ ☉ 1 ♀ F. 1. m. 42 e. □ ♀
 13 e Margar. II Marcket i Grennberg.
 □ ☉ ♀ Hundedage begyndis.
 ☉ Jesus lærer aff Skibet/ Luc. 5.
 14 f 3 Trinit. II * ♀ Dperi. Torden
 15 g Apost. 1st II Δ 2 ☾ (sig.
 16 a Eustathis ☿. Marck i Slanger p. uly.

Doff
Doff
Doff

17 b Alerius ☿ ☉ op 3/57. ned 8/3.
 18 c Waterus ♀ ☾ F. 2/ m. 30 e. □ 2 / ♂ ♀
 ☿ i ny bestmaanen 17. Torden.
 19 d Ruffinus ♀ * 2 ♀. ♂ ♀ ♂ Jagel/
 20 e Elias ♀ ☾ orient. ♂ ☉
 ☉ Om pharisæernes retferd. Matth. 5.
 21 f 6 Trinit. ☿ * ♀ / * ♂ ♀ Elart/milt
 22 g Mar. Mag. ☿ ☉ op 4/4. ned 7/56.
 23 a Apollinar. II □ ♀ / □ ♂ Marck. i Sla-
 hus i Slaane/ Sogense/ Liseb/ Bordingborg/
 24 b Christina ♀ ☾ Christianskøb.
 25 c Jac. Apost. m * Marck. i Christianopol
 26 d S. Anna m ☾ F. 2. m. 35 f. * ♀
 27 e Martha † Δ ♀
 ☉ Jesus spiser 4000 Mand/ Marc. 8.
 28 f 7 Trinit. † □ ♀ mild regn.
 29 g S. Oluff. J * ♀ † Dperi.
 30 a Abdon. J ♂ ♀ / ♂ ♂ / Δ ♀
 Marcket i Aarhus/ Kolding/ Slagelse oc
 Grindø.
 31 b Germanus ☿ □ ♀ / ♂ ♀

Doff
Doff

December

Christmaant/

1 **I**esu indrider i Jerusalem/Matt. 21.
 2 **S** 1 Advent **S** Δ Z / * Z / Δ Z *
 3 **C**andida **Q** ♂ ♀ *
 4 **C**assianus **Q** □ Z *
 5 **S** Barbara **W** □ ♀ **flatt** (21.)
 6 **C**rispina **W** * h ○ op 8 / 39. h. d. /
 7 **N**icolaus **W** E. 5 / 55. f. * Z / ♂
 8 **A**gathonia **W** □ h / Δ ♀ / * Z (Kolt
 9 **O**m Tegn i ○ oc) / Luc. 21.
 10 **S** 2 Advent **W** Mar. undf. * **suec.**
 11 **J**oachim **M** Δ h / □ ♀
 12 **M**iltiadus **M** ♂ Z * mildere lust
 13 **D**amasus **W** ○ i h E. 2 / m. 16 e. * Z /
 14 **C**hristi Dag oc langste 17 d.
 15 **O**ntia **W** * ♀ * (♂ h / □ Z)
 16 **L**ucia **W** E. 3. m. 14 f. **perig.**
 17 **N**icasius **W** * Z
 18 **J**oh. sender til Christum/Mat. 11.
 19 **S** 3 Advent **W** Δ Z * ♀

Koroff

Gpoff

Hafvet

XXXI.

Dage.

16 **g** Ananias **W** □ Z / ♂ ♀ / * Z *
 17 **g** Lazarus **X** Δ h L □ ○
 18 **S** 4 Advent **X** □ ♀ * + tempere
 19 **c** Loth **Y** E. 8. m. 11 e. ♂ Z (ret
 20 **d** Ammon **Y** □ h * **suec**
 21 **S** 5 Advent **Y** * ♀ / Δ Z *
 22 **J**oderne sende til Johann. Joh. 1.
 23 **g** Dagobert **X** □ ♀ **frost** (frost)
 24 **g** Adam **W** ♂ Z / Δ Z *
 25 **h** Juledag **W** E. 8 / 34. ned 3. 26.
 26 **S**tephan **W** □ h Δ ♀
 27 **S** 6 Advent **W** E. 9. m. 16 e. **frost**
 28 **S** 7 Advent **W** □ h / ♂ Z **hagel**
 29 **J**esu forældre forundre sig/Luc. 2.
 30 **g** David **Q** * ♀ ♂ h / □ Z *
 31 **S**ylvester **Q** Δ Z ♂ ♀

Gpoff

Gpoff

Et libet
PROGNOSTICON
 Om de fire Tider udi nærværende
 Aar M. DC. L.

Om Vinteren.

Sinteren hafver haft sin begyndelse ofver
 Kjøbenhavn Horizont/ udi forgangen
 Aar 1649. den 11. Dec. der Kloften var
 8. M. 27. f. paa hvilcken tid $\odot$ indtraade
 udi det tære oc kolde himmelske Tegn L / foraarfa-
 gendis dermed den steckiste Dag oc lengste Nat om
 Aaret. Da lode sig Planeterne finde udi de himmel-
 ske Huse/ som efterfølger:

$\odot$ oc J udi L var i det	I.
H udi II oc VI vare i det	VII.
Z udi M udi det	IX.
Q oc Saa udi M udi det	XI.
Q udi II udi det	XII.

Efter som J oc Z hafve for andre Planeter de mee-
 ste prerogatiuer udi denne Vinter/ J oc Saa nu udi
 Vin-

Winterens begyndelse findis med $\odot$ udi det første
 himmelske Hus/ som opstiger ofver Jorden med II / Z
 eget hus/ som er orient. oc findis libet for det X him-
 melske huss/ udi hvilcke Q direct. oc orient. er i det
 fuctig tegn M med $\square$ V / J oc Saa stadiz med
 $\odot$ oc Q vandrer indtil foraaet igiennem de fuctige
 Tegn II oc X / siinis herudaff at vtille foraarfa-
 gis meeffendeel en mild Vinter/ oc fuctig/ i synder-
 lighed imod enden.

Om Vaaren.

Solen indgaar udi dette Aar udi det første himmel-
 ske Tegn V / den 10 Mart. kl. 8. min. 39. f. paa
 hvilcken tid Vaaren oc Saa begyndis. Da er Nat oc
 Daalige lang/ efter di $\odot$ løb fra Z ster til V ster kom-
 mer da ofverens med *Equinoctiali*. Planeterne ere
 udi efterfølgende himmelske Huse:

H udi II er udi det	I.
Z oc J udi M er udi det	VI.
Q i X / J udi V ere udi det	XI.

Udi Vaaren for modis tempereret Varmte oc fuc-
 tighed. Q directa med hendis prerogatiuer vilde vel di-
 honere Luften til varm oc mild Regn/ dersom hun icke
 var

var orientalis, og fættis in triplic. og exaltat, udi det tolde
de Tejn X med □ H: hvilcken Planet H er hende
oc saa fast lig udi praxogativer, oc i det første himelste
Huus/ oc derfor sunis oc saa at vilde forandre Luff-
ten til told oc uislig Værlig/ der som hand icke var i
det tære oc varme Tejn II/ som med H ofver Jor-
den i begyndelsen paa Vaaren opstiger, med X ○/
som oc saa er in triplic. og exaltat. oc kommer Dag ef-
ter anden nærmere til J.

Om Sommeren

En listige Sommer begyndis den 11 Junij/ kl. 11
min. 53. f. naar S inderader udi G/ oc forcer-
ter den største deel af hennis daglig løb ofver Jorden
fra opgangen til nedgangen/ hvorudofver det stæer/
at vi hafue den længste Dag om Aaret/ oc flestige
Rat. Da ere Planeterne udi disse efferslygende
himelste Huuse.

♃ udi ♀ er udi det	II.
♄ udi ♁ er udi det	VII.
♅ udi ♁ er udi det	IX.
♆ udi ♁ er udi det	X.

occident. sunis at vilde forlyste os med ○ sin/ listige

lig Værlig/ oc behagelig mild Regn/ effter som hun
endoc saa paa denne tid er kraftig/ oc findis med ○
oc ♃ udi det X hys: himelste Huus/ med en □ affe-
ctus udi Y. oc effter som paa denne tid alle Planes-
terne ere directi. H lader sig vel oc saa finde udi det X
Huus/ dog aff ringe Kraffter.

Om Høsten

Høsten begyndis udi dette Hættan 13. Septembris
der kl. 2. min. 24. f. naar ○ gaaer udi ♁/ oc
giver da efter Dag oc Nat lige lang. Planeterne findis
paa samme tid udi de himelste Huuse som eff-
terslyger:

♄ udi ♁ er udi det	I.
♃ udi ♁ er udi det	II.
♅ oc ♆ udi ♁ er udi det	III.
♄ udi ♁ er udi det	XI.
♃ udi ♁ er udi det	XII.

♃ udi ♁ med ○ (hvis eget Huus ♁ ofver Jorden
opstiger nu udi Høstens begyndelse) oc med □ H.
♀ oc saa med ♃ udi ♁ (dog alle foruden H paa
denne tid under Jorden) oc med □ J vilde foraar-
sage

fage Storm/ufstadi/oc foranderlig Værligt. End
neadeligen affvende det Ende / oc forlæn: faadan
Værligt vdi dette gandske Aar/ som kand være Jor-
den/ oc alt/hvis som der paa lesver/ tienlig.

Om Formørckelser.

Vdi dette Aar skeer 4 Formørckelser: tven-
de vdi O oc tvende vdi J. Vi ofver voris
Horizon saae alleniste at see de tvende vdi J/
dog ingen af dem i fuld Kørkeligen. Den første
begiffr sig hos oc den 5. Mars/ oc skeer be-
gyndelsen nogen tid f. rend J opstiger ofver
Jorden om Aftnenen kl. 8. min. 19 sec. 48. En-
den kl. 10. min. 6. sec. 14. Saa den gandske
Formørckelse varer 7. Timer/ 6. min. 46. sec.
Den anden Formørckelse vdi J / angaar den
29. Decobr. om Aftnenen/ oc skeer begyndelsen
kl. 6. min. 11. sec. 15. Enden kl. 9. min. 12. sec. 59.
som tildrager sig under Jorden/ oc derfor aff-
os icke kand sees. Den gandske Formørckel-
se varer 3. timer/ 1. min. 44. secund. paa
de steder hvor den gandske
sees kand.

Continuatio Historica

Om Astronomiæ Be- gyndelse oc Fremgang.

Vdi denne Historiske Be-
skriueelse om den adde Astro-
nomiske Konstis fremgang /
er dennem nock som vitteliger
som hafve nogen Kundskab
om de gamle Historier/ at Ptolemaus hafver
værit den første / hvilcken (saa meget mand
kand eracte) hafver ladet forfærdige en fuld-
kommen Tractat oc Bog/ om Planeterenes oc
Stjernernes lob oc bevægelser paa Himme-
len. Hand hafver værit til paa de Tider Adri-
anus oc Antoninus vare Romerske Kæysere/
hen ved 130 Aar efter Christi Fødsel/ oc for-
me

Sam-
de
N
Ho-
do-
ste
Jor-
den
Sor-
den
29. d
El. 6.
som
os id
se

indest sin skarpsindighed megte haaffuer til-
sammenstrefvte oc til veye bract/som hans Ef-
terkommere hafver varit til største brug oc un-
derrening. Alting hafver hand icke fundet
hafver saa ret oc vel som det sig burde/ effter som
det en ha' ver varit mueltigt/ at hand eens udi
sin tid hafver kundit kommer udi erfaring/ em
alt hvis hans Efterkommere/tid efter anden/
hafve beundret. Effter hans død / hafver den
Astronomiste Konst udi langsomme tid
 varit ligesom forlat udi Østerlandene / hvor
den tilfora hafde sin merckelige fremgang.
 Thi der er opkommen stor Krig oc Drog udi
Italien oc Græcia, oc hosliggende Lande. De
Gøther/ Longobarder oc Huner/ oversulde
demnem paa arskillige Tider / oc forstyrrede
 demnem saaledis/ at Boglige Konster icke der
mege kunde ved lige holdis. Der samme mot

te Græckeland oc Egypten oc saa fornemme.
 Der til gafve endoesaa Kettere stor Rarsage/
 som opvæde stor ueenighed udi den første
 Kircke/hvilcken en letteligen igien kunde dem-
 pis. Anno 630. opstoed Mahomet med sin
 vildfarelse/ oc bemættigede sig Arabien/ oc an-
 grenzende Lande; gifvendis der med leilighed/
 næsten til alle Boglige Konsters forshyrelse
 paa de steder. Eiden/ 800. Aar efter Christi
 Fødsel/ begynte den noget igten at hielpis til
 rette. Een af de Arabers Konger ved navn Al-
 mamon, strifvis at hafve lader berede oc for-
 færdige herlige oc store instrumenter, oc lader
 observere, hvor stor O declinat. paa den tid
 hafver varit, oc hafver fornummet den paa 23
 grader/ oc 51 minutter. Samme hans instru-
 menter hafver hand lader satte paa den slette
 Marck, omkring Babylonien/ som stal kaldis
 W i j Sin-

fa
n
de
de
Ho
do
ste
gy
Vol
den
der
29. d
El. 6.
som
os id
se

Singar, oc hafver besicteet de fornemste lær-
de Mand/ som hand aff adskillige Lande kunde
de forsamle/ at de skulde udforste/ hvor mange
Mile paa Jorden/ svare til en grad paa Him-
melen/ det er/ hvor mange Mile een hafde
fornoden at reise lige fra Synden til Norden/
eller fra Norden til Synden/ sørend v. g.
Nordreiding/ kunde sig een Grad ubi høiden
forandre; oc hafver forfaret/ at imedens den
een Grad paa Himmelen kunde forhøyes/
kunde mand fuldende 56 Mile paa Jorden/
som Alfergan vidner. Samme Almamon
hafver oc saa ladet Almagestum Ptol. udsat-
te af det Latinske til det Arabiske Sproct. Men
her er det meget at forundre sig ofver/ at mand
udi saa langsommelig tid/ nemlig hen ved 700
Aar/ ingen fornemme Astronomis veed aff at
sige/ oc at den hyperlige Konst saa aldelis haf-
ver

ver været forsammet/ oc ingen Fremgang
hafver haft.

Formedelt denne fornemme Herris stif-
ning oc tilskyndelse/ hafve mange besicteet sig
paa denne Astronomiske Konst/ oc besynderli-
gen Albatagnius, som baade Ptolem. Almag-
estum. fortelligen hafver forklaret/ saa vel som
oc saa mercket oc meddeeleet understedelige
observationes hvor ved denne konst meget er
blevet forbedret oc formceret. Geber hafver i
lige maade heel skarpsindeligen forklart sam-
me Ptolem. Dog/ oc hafver strabet/ at hand
meget aff det som hand hafte fremsat/ kunde
forandre/ endog det mesten deel icke hafde væ-
rit fornoden/ efftersom hand fornemmeligen
hafver lagt sig effter nogle subtiliteter/ hvilcke
Ptolemæ^{us} uden tvivl med beraad Nu/ hafver
forbi gaact. Alferganus hafver sammenstref-

vet oc forfatter de nødvendige Strycker/ om
Himmels oc Stjernernes bevegelse/ hvis
Bog er tielig / i synderlighed for demem/
som paa denne Astronomiske Konst først be-
gynde sig at besitte. Aff denne samme nation
ere Alfarabius oc Albumasar oc saa fornemme
Astronomi, hvilcke fast paa een tid formeentis
at hafve levet med Alfergano.

Arzahel hafver 190 Aar effter Albategniū
oc saa lagt sig effter denne vissenstaff/ oc ved
synderlige flid forstaaet/ at Solens declinatio
var paa 23 grad. 34 sec. Vdi det 70 Aar eff-
ter hannem/ hafver Almeon oc saa stretteligen
givet act paa/ hvor stor samme $\odot$ declinatio
hafver varit udi hans tid/ oc hafver taget tien-
de paa/ at den da hafver varit 23 grad. 33. sec.
Alpetragius levede paa een tid med hannem/
oc hafver aff denne Konst indlagt sig stor be-
rømmelse/ oc hafver effterlat sig en Bog/ de

Theoriis Planetarum, om hvilcke hand haf-
ver sin særdeles meening / som dog Astrono-
mis icke kand fornøye.

Disse oc mange andre Araber/ hvis Strif-
ter icke endnu ere alle komne for Luser/ eller
trycken ere betreedt / udvise nocks meligen/ at
de/ frem for andre nationer, hafve afholdt/ oc
med alvor taget sig Astronomiā for udi deris
Tider. Fra Arabien er Astronomiā kundskab
kommen ind udi Tydskland. Den Romerke
Keriser/ Frideric^o II. hafde lange fort Krig u-
di Judaa/ oc omfæder stiftede Fred med Sul-
tano, saa hand bekom Hierusalem igien uden
Sverd slag/ udfredede de fangne Christne uden
Ransoning/ forsluede de Stæder Nazareth
oc Joppen/ med Jolck/ oc nødvendig under-
holding / hvor udsver hand hafver forstaaet
D iij sig

sig god Forsarenhed om allehaande tienlige
Gradste Strifter/ som de Araber hafde udi
deris Sprock/ oc ladet saa/ iblant andre/ for-
vare Ptolomæi Strifter/ som de Araber brug-
te i deris eget Sprock / saa vel som andre for-
nemme Bøger/ oc ladet dennem fortolcke aff
det Arabiske Sprock paa Latine/ at de udi saa
maader aff alle dis bedre kunde læsis oc for-
staats. Denne høyløflige Keyser hafver vel
værit aarsag til/ at de Tydste oc omliggende
Landis Indbyggere/ hafve noget forstaaet sig
paa denne Konst/ men dog icke en libet hiul-
per til/ den at forbedre/ oc ved lige holde. Det
sæmme maa oc saa sigis om Alphonso X. Kon-
gen udi Aragonien/ som saaledis elskede den
Konst/ at hand med største omkostninger lod
opsøge oc til sig kalde de fornemmeste oc lærde-
ste Mand/ som paa de Tider kunde findis/ oc
befa-

befalede / at de skulde osverveye Planeteris
Løb oc bevegelses/ oc see til om de osvereens-
stemmede med de observationibz, som andre
for hannem hafde hafte / til med aff hviss de
sluttede ret at være / nogle vissse Taster forsær-
dige / hvorudaff kunde udregnis/ hvad steder
Sternerne paa Himmelen / paa alle tider
monne hafve: hvilecke Taster / effter hans
Maffin / ere blefne kaldede Tab. Alphonso X.
som paa de Tider/ oc lunge der effter/ hafve
værit i stor brug oc anseelse/ effter som de vare
paa de Tider de lætteste oc fornemmeste.

Matthias, Kongen udi Ungaren/ er i lige
maader høyligen at berømme/ at endoc sæmme
Landt hafve faaet smag paa saadan nypperlig
Kundskab. Hand ærede/ høyt ærede/ oc til
stor værdighed befødrede / i synderlighed den-
nem som vare udi denne Konst vel forfarne/

oc blant andre/ Johannem Peurbachium, oc
Johannem Regiomont. hvilcken hand tjt oc
offte til sig fodrede / oc talede gierne med han-
nem om Himmelens lob oc bestaffenhed.
Men det fornemteste var/ at hand lod samle
oc heemeligen aff Grækeland udføre / de
Grædste Bøger udi deris eget Tungemaal/ oc
stiftede saadant et herligt liberie/ at deris litte
uden for Italien en var at finde. Den Cardi-
nal Bellarion, hafver oc saa disse deris Exem-
pler loutigen effterfolget/ hand som ingen om-
kostning sparede/ til at lade alleregne udi Græ-
keland om de beste Grædste Bøger randfa-
ge. Saaledis er da/ formedelst disse deris tid
oc omsortig/ mange Astronomiske Bøger aff
Grædsten udlagde / hvilcke Grædste Bøger
udi Tydskland oc saa ere bleffne tryckte. Aff
hvad Aarsag denne Wissensstaff meger hafver
til.

tiltaget/ thi de Astronomiske Bøger som mand
tilforne hafde / vare aff det Arabiske Tunge-
maal saa gandske seibsom oc vrangeligen paa
Latine udfarte / at de icke retteligen aff nogen
mand kunde forstaats. Kønser Maximilia-
n^o hafver oc meger forlystet sig udi denne hy-
perlige Astronomiske Konst/ oc gierne hafver
haft dennem hos sig/ som grundeligen kun-
de tale med hannem om Himmelens lob/ oc
hvis paa Himmelen daaligen stundis sig at til-
drage. I blant andre sigis Dansketter^o oc Vo-
gelin^o at hafve været hos hannem udi stor æ-
re oc anseelse. Hvilcken de Lærdis omgiengel-
se Maximilian^o strifvis at hafve haft / iblant
ander aff den Aarsag/ at Boglige Konster/ oc
iblant dennem meest de adelste oc fornemste/
dis bedre kunde komme paa fode/ oc so
meere oc meere udi Tydskland tiltage. Det
siu.

siuntis en at vare fornsden/ vilsloffeligen at
røre om Keyser Rudolph. II. effter som det en
hver nocksommeligen er bevist / at hand alle
dennem med synderlige Günst oc god For-
fremmelse hafver varit bevaagen/ som stitteli-
gen vare effter/ Naurens hammeligheder at
randsage oc efftercænte. Hvorudsover alle/
som noget synderligt kunde optænte oc ud-
første / hafve holdet sig til hannem/ oc han-
nem/ hvis de viste / meddelede/ paa det de aff
hannem baade Lære oc befordring kunde er-
lange. Noget kort tid tilforne / hafver den
meget skarpsindige Mand/Nicola^o Coperni-
cus aff Pnyssen varit til / som igien hafver ført
paa hane / den gamle meening om Jordens
bevegelse/ hvileken Nicetas Syracus^o oc Phi-
lolaus udi forduum Dage hafve hafte. Denne
meening hafver Coperni^o herligen udført/ oc
for.

forflaret/ hvorledis Aarets forandring/ anlæn-
gendis de 4. merckelige Tider / saa som ere/
Føraaret / Sommeren / Høsten/ oc Vinte-
ren; til med/ hvorledis Dagenis forandring/
oc andet meere/ kunde aff samme Jordens be-
vegelse forarsagis/ oc klarligen derudaff bevi-
sis. Hand hafver paa sin Bog/ som kaldis
Astronomia instaurata de Revolutionibus
orbium cœlestium, udi 36 Aar arbejdet/ oc
alting der udi gandske vel esverveyet oc betra-
ctet. Hvileken at hand udi Trycken skulde la-
de udgaa / hafver Nicolaus Schonbergius,
som var en fornem Cardinal udi Italien/
oc andre / hannem tilsthyndet / hvorudi hand
oc saa omsider samtyckte / oc dedicerede Pa-
ven/ Paulo III. den / paa det at denne mee-
ning / som hand nu paa ny fremfattede / kunde
erlange dis flere Anhengere/ oc forarsage dis
min.

mindre Effertale hos de Enfoldige. Samme hans Bog er siden aff mange fornemme Astronomis vel bleffven opraget / hvilcke hans Hypotheses hafve effterfolget / oc saaledis hafver giffvet Aarsag oc Anledning til / at meget / som tilforne udi Naturen var forborgt / er bleffvet udgranstet / oc aabenbaret. Siden hafver den Romerke Kircke den icke kundet fordrage / mens den som en saist oc vildfarende Lærdom hafver udraabet / som en hver nock sammeligen / paa disse Tider / af det Romerke decreto land vare vitterligt. Denne Copernic^{us} hafver merckeligen forfættet den Astronomiske Konst / oc billigen er at ligne med Ptolem. som der udi hafver varit den fornemmeste. Den adale oc Velbyrdige Tycho Brahe hafver en varit rinaere end disse tvende / men udi nogle stycker dennem hafver

ofvergaaet. Thi ingen aff de forrige hafver haft saa mange / eller saa store / eller saa visse Instrumenter, til at bruge udi denne Konst / som hand / en heller hafver nogen med saadan flid oc forsigtighed observert Stjernernis bevegelse / hvorfore hand stais at hafve effterlat nogle til tiusve Tomos observationum coelestium, som nu findes paa fremmede steder / oc var at ynste / at de engang moette komme igien ind udi disse Lande / denne gandske Nation til æra oc udoedelig berømmelse.

Vdi andre Lande er Astronomia icke synderligen bleffen taget udi act / saa at mand med rette skulle kunde siage / at den der udaff hafver haft nogen merckelig fremgang. Guilielmus Candem^{us} strifver vel / at udi Mōmoutshire udi Enghelant / hafver udi gamle Dage varit / der de Saxones som der ind udi Landet / er fornem

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

nesse Gymnasium, hvor udi skulle hafve væ-
rit hen ved to hundrede Philosophi, som udi
Astronomia oc andre Boglige Konster va-
re vel forfarne / oc Stjernernes lob strett-
gen obseruerede. Mens hvad de hafve for-
reter / oc med hvad vindsæbelighed / findes
ingensteds opregnet. Hvorfor vi det vilde la-
de heroe / saa vel som meger andet / som
med lid / vilsøffighed at for-
komme / er bleuen
forbigaaet.

